

Recomandările și propunerile Transparency International România 2016

Implementarea și promovarea
integrității în întreprinderile cu
capital de stat aflate
sub autoritatea
Ministerului Energiei

Context

Lipsa de etică și conformitate, dar și corupția afectează concurența, împiedică performanța companiilor și îngreunează dezvoltarea economică a comunităților în care acestea își desfășoară activitatea, creând costuri nejustificate pentru oameni și companii deopotrivă. Pentru un mediu de afaceri sănătos, sunt necesare eforturi susținute, atât din partea sectorului public cât și al celui privat, pentru a preveni corupția în toate formele sale și a permite dezvoltarea afacerilor profitabile și stabile.

Ultima ediție a Barometrului Global al Corupției arată că 64% dintre români consideră că nivelul corupției a crescut în ultimii doi ani, iar 49% dintre respondenți percep mediul de afaceri din România ca fiind corupt sau extrem de corupt. Mediul de afaceri din România este cotate cu 3,5 puncte din 5 în ceea ce privește percepția asupra corupției, unde 5 înseamnă foarte corupt.

Nivelul corupției afectează în mod direct profitul unei companii și standardul de viață al cetățenilor, studiile arătând că tendințele evoluției Indicelui Percepției Corupției sunt direct proporționale cu cele ale evoluției Produsului Intern Brut pe cap de locuitor: un grad mai scăzut de corupție fiind asociat cu un nivel de trai mai ridicat.

Soluționarea problemelor de conformitate și transparență în mediul de afaceri, fie el privat sau în companiile de stat a devenit o prioritate atât datorită efectelor negative semnificative pe care carențele în acest domeniu le au asupra concurenței și implicit asupra performanței economice, cât și datorită necesității de aliniere la standardele europene și internaționale în domeniu. Printre acestea amintim:

- UN Global Compact
- Convenția Națiunilor Unite împotriva Corupției;
- Standardele Global Reporting Initiative
- Principiile Guvernanței Corporative ale G20 și Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică
- Liniile directoare ale Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică
- pentru întreprinderile multinaționale
- Principiile de afaceri pentru Combaterea Corupției ale Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică
- Standardele Băncii Europene pentru Reconstrucție și Dezvoltare privind practicile de guvernare corporativă;
- Standardele și principiile The Extractive Industries Transparency Initiative (EITI)
- Standardele de conformitate ale International Compliance Association
- Standardele și recomandările Transparency International pentru sectorul de afaceri

De-a lungul timpului, în programele de guvernare și alte documente strategice au fost enunțate obiective și direcții de acțiune care au vizat în mod specific combaterea corupției, cum ar fi:

- Renunțarea la presiunile de ordin politic realizate asupra managerilor;
- Retragerea treptată și ireversibilă a statului din administrarea economiei;
- Eliminarea procedurilor economice preferențiale;
- Clarificarea sistemului de subvenții în economie
- Intensificarea dialogului și creșterea transparenței reglementărilor, prin formalizarea consultărilor publice-private în sfera managementului reglementărilor din domeniul mediului de afaceri și al profesiilor liberale;

- Simplificarea și îmbunătățirea cadrului legislativ și administrativ, diminuarea birocrăției și a corupției, a poverii administrative și fiscale și a para-fiscalității;
- Accelerarea reformelor pro-competitive și promovarea unui mediu concurențial corect
- Implementarea prevederilor legii guvernantei corporatiste, prin eliminarea politizării managementului și prin profesionalizarea actului de conducere în principalele întreprinderi de stat;
- Transparența publică cu privire la programe, proiecte, mecanisme economice și decizionale în ceea ce privește politicile și măsurile Ministerului Economiei, precum și în privința companiilor cu capital majoritar de stat din portofoliul acestuia;
- Auditarea și evaluarea tuturor contractelor de achiziții de bunuri și servicii și de consultanță din punctul de vedere al necesității, oportunității și eficientizării actului decizional

Un obiectiv specific din Strategia Națională Anticorupție 2012-2015 a presupus „Promovarea unui mediu de afaceri concurențial, corect și integru”, prin implementarea standardelor OECD, UE și ONU în domeniul combaterii corupției și prin promovarea bunelor practici și prin organizarea unor consultărilor periodice între sectorul public și cel privat cu privire la agenda națională anticorupție.

Totodată, în cadrul Summit-ului Anticorupție de la Londra care a avut loc în 2016, Guvernul României și-a asumat o serie de angajamente cu scopul de a intensifica eforturile de prevenire și combatere a corupției atât în sectorul de stat cât și în mediul privat. În acest sens, pentru a răspunde obiectivului de a preveni facilitarea corupției, Guvernul României își propune să implementeze planuri de integritate obligatorii pentru întreprinderile de stat. Pentru asigurarea transparenței și competitivității în procedurile de achiziții publice, printre angajamentele asumate la Londra se numără crearea unui sistem de bonificație pentru ofertanții care au dat dovadă de integritate în derularea activităților economice.

Unul dintre sectoarele cu vulnerabilități semnificative la corupție, datorită situației lor la intersecția domeniului public cu cel privat, sunt companiile cu capital de stat sau care au concesionat servicii publice ori de utilitate publică. Pentru a reglementa activitatea acestor companii în sensul asigurării conformității și integrității, Guvernul României a emis, în anul 2011, OUG nr. 109/2011, privind guvernanta corporativă a întreprinderilor publice (regii autonome înființate de stat sau de o unitate **administrativ**-teritorială, companii și societăți naționale, societăți comerciale la care statul sau o unitate administrativ-teritorială este acționar unic, majoritar sau la care deține controlul, societăți comerciale la care una sau mai multe întreprinderi publice dețin o participație majoritară sau o participație ce le asigură controlul). Această ordonanță a ajutat la soluționarea unor aspecte legate de practicile lipsite de integritate din cadrul companiilor cu capital de stat, însă pentru a avea efecte optime, demersul trebuie susținut printr-o serie de măsuri suplimentare.

Pentru promovarea unui mediu integru și responsabil în ceea ce privește companiile cu capital de stat, cea mai sigură direcție este alinierea la standardele europene privind guvernanta corporativă și preluarea și adaptarea la specificul național a recomandărilor de bune practici formulate de către organizațiile internaționale de profil. Pe de altă parte, este nevoie ca pe lângă măsurile de monitorizare și control ori cele sancționatorii să se pună un accent din ce în ce mai mare pe măsurile de prevenire a comportamentelor lipsite de integritate și pe formarea culturii organizaționale etice.

O altă problemă cu care se confruntă mediul economic din România este aceea că cele două forme de capital – privat (companii private) și public (întreprinderi cu capital de stat și cu capital mixt) – sunt tratate discriminatoriu din punct de vedere fiscal și legal în defavoarea capitalului privat. O aliniere și în ceea ce privește comportamentul instituțiilor statului față de cele două forme de capital va duce la o îmbunătățire a concurenței între companiile private și întreprinderile publice, dar și la o creștere a nivelului de integritate în mediul de afaceri. Pe de altă parte, un control mai eficient al întreprinderilor publice și un tratament egal în raport cu companiile private va determina și un management mai bun al performanței financiare a celor dintâi, chestiune asumată prin acordul între Guvernul României și Fondul Monetar Internațional. Recomandările și măsurile propuse în prezentul document țin seama nu doar de contextul în care se află România și recomandările OECD sau ale Comisiei Europene, ci și de experiența în managementul eticii și conformității la nivelul companiilor și instituțiilor publice la nivel internațional.

Fenomenul corupției nu afectează doar administrația publică ori bugetul de stat, ci ea are impact major asupra modului cum funcționează mediul economic, prin stabilirea unor norme de comportament care sunt în fapt ilegale și imorale. Această denaturare a comportamentului agenților economici a fost consemnată atât de către presă, cât și de către rapoartele privind Mecanismul de Control și Verificare ori comentariile publice ai reprezentanților FMI.

Transparency International România

Viziunea TI-România pornește de la ideea că sectorul privat joacă un rol cheie în modelarea felului în care societatea răspunde fenomenului de corupție, având în vedere că un mediu de afaceri curat, integru și transparent poate contribui decisiv la dezvoltarea economică a României. Construirea integrității în mediul de afaceri este o provocare atât pentru companii cât și pentru *stakeholderi*. Pentru crearea unei culturi a integrității sunt necesare eforturile conjugate ale acestora – este unica soluție pentru a genera creștere economică sustenabilă și dezvoltarea sănătoasă a societății în general. Politica de față vine să ofere o viziune coerentă în ceea ce privește managementul integrității și conformității la nivelul întreprinderilor publice (regii autonome și companii cu capital de stat), punând bazele unor principii generale de guvernare corporativă. Obiectivul final este acela de a crește performanța întreprinderilor publice nu prin supra-reglementare, prin întărirea constrângerilor de ordin juridic, ci prin dezvoltarea unor instrumente de transparentizare a acestor organizații și prin dezvoltarea unor mecanisme interne menite să determine un comportament moral din partea tuturor angajaților și managementului.

Transparency International România este membrul național al singurei organizații internaționale non-guvernamentale dedicate luptei împotriva corupției, fiind recunoscută ca atare și având statut de ONG consultativ pe lângă mai multe instituții internaționale, respectiv Consiliul Economic și Social al Națiunilor Unite (din anul 2003), Banca Mondială, precum și Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei (din 2004). Transparency International este o rețea globală care include peste 100 de filiale locale (chapters), care își desfășoară activitatea la nivel național, colaborând cu instituții publice, societatea civilă, mediul de afaceri și mass-media pentru a promova transparența în alegeri, administrație publică, achiziții publice și afaceri.

Între principalele realizări obținute de Transparency International România din octombrie 1999, când și-a început activitatea, și până în prezent se numără:

- Primele 5 Pacte de Integritate semnate de reprezentanții comunității de afaceri, mediului academic, ONG-uri și sindicate, sectorului sanitar și IMM-urilor – în total peste 60 de membri fondatori. Pactele reprezintă angajamentul individual și colectiv al membrilor de a genera un model economic și social bazat pe valori și principii morale ca soluție de dezvoltare a societății românești, eliminarea inegalităților, a corupției, a abuzului de putere și a fraudelor.
- Peste 40 de proiecte de politici publice sau de acte normative elaborate de Transparency International România adoptate de autorități
- Peste 200 de cursuri organizate și peste 4000 de cursanți atât din mediul de afaceri cât și din sectorul public
- Peste 100 de studii și ghiduri anticorupție pentru cetățeni, oameni de afaceri și profesioniști din sistemul judiciar
- Peste 6000 de cetățeni consiliați și asistați în cadrul Centrului de Resurse Anticorupție pentru Cetățeni (ALAC)
- Sursă și resursă de expertiză privind mediul românesc pentru organizații internaționale

Începând cu anul 2010 Transparency International România furnizează în cadrul Centrului de Integritate în Business servicii dedicate mediului de afaceri în contextul unui program mai amplu intitulat Împreună pentru integritate, responsabilitate socială și dezvoltare durabilă! Principalele servicii oferite mediului de afaceri prin intermediul CIB sunt:

- Asistență tehnică planificare și implementarea programelor de conformitate și conexe
- Managementul instrumentelor internaționale în privința eticii în afaceri, conformității și integrității
- Training în materie de integritate și managementul eticii
- Campanii de *advocacy* pentru îmbunătățirea cadrului normativ, precum și a procedurilor administrative și fiscale
- Secretariatul programului RESIST al Transparency International Romania și o platformă de networking
- *Branding* pentru membrii Pactelor de Integritate

Dezvoltarea acestor servicii dedicate a fost posibilă datorită experienței acumulate în programele derulate în anii anteriori. Începând cu anul 2003 Transparency International România a oferit asistență și consiliere victimelor actelor de corupție cu privire la mijloacele legale de acțiune în cadrul Centrului de Resurse Anticorupție. Printre beneficiari s-au aflat și companii supuse extorsunii ca urmare a refuzului de a participa la acte de corupție, ale căror cazuri sunt deja de notorietate publică.

În cursul anului 2004 Transparency International România a derulat prima campanie privind Principiile TI pentru mediul de Afaceri, ale cărei rezultate imediate s-au materializat în Ghidul pentru mediul de afaceri și administrația publică privind transparența decizională.

În perioada 2005 – 2012 Transparency International România a realizat trei ediții ale Studiului privind Sistemul Național de Integritate (2005, 2010 și 2012), în cadrul căruia mediul de afaceri este unul dintre pilonii analizați.

În paralel, începând cu anul 2009 operațiunile Transparency International România pentru mediul de afaceri s-au diversificat, materializându-se în cursuri de formare, seminarii și dezbateri pentru companii. Între beneficiarii acestor servicii se numără: Microsoft România, Grupul Electrica, Grupul ENEL România, Ernst & Young, Siemens, Telekom (Romtelecom) precum și asociații de afaceri.

Consecventă angajamentului său, Transparency International România se implică direct și activ, prin expertiza sa, la construirea unui mediu transparent, integru, curat și echitabil, care să contribuie la asigurarea unei dezvoltări durabile în beneficiul cetățenilor, al instituțiilor publice și al sectorului de afaceri.

Nevoi, riscuri și vulnerabilități

- Cadrul legislativ general schimbător și nu gândit în direcția unei strategii naționale de dezvoltare a sectorului economic și integrității în mediul de afaceri. A se vedea nenumăratele modificări ale Codului Fiscal și ale Legii 31/1990 privind societățile comerciale.
- Lipsește un cadru de principii de bună guvernare acceptat la nivelul tuturor stakeholderilor întreprinderilor publice și companiilor private.

-
- Cadrul legislativ deficitar și pe alocuri contradictoriu în ceea ce privește funcționarea companiilor cu capital de stat și regiilor autonome. Implementarea OUG 109/2011 nu s-a realizat unitar, existând anumite probleme de punere în act a unor prevederi privind conflictele de interese.
 - Independența pur formală a Consiliului de Administrație al întreprinderilor cu capital de stat.
 - Insuficienta transparență a întreprinderilor publice în relația cu acționarii și *stakeholderii*.
 - Lipsa de transparență a sistemelor de remunerare și de bonusare aplicate membrilor Consiliului de Administrație și managerilor.
 - Inexistența sau existența parțială sistemelor de management al eticii și conformității (de exemplu, coduri de etică, traininguri de etică și conformitate, politici și proceduri interne de prevenire a corupției, audit intern de etică și conformitate), precum și implementarea ineficientă a acestora în întreprinderile publice.
 - Absența unor programe interne la nivelul întreprinderilor publice și autoritățile publice tutelare pentru promovarea unei culturi a integrității în toată organizația.
 - Inexistența unor mecanisme de verificare și control a conflictelor de interese în întreprinderile publice.
 - Absența unor mecanisme interne prin care angajații să poată solicita consiliere de etică și conformitate sau să sesizeze cu privire la posibile încălcări ale standardelor interne de etică și conformitate.
 - Concurența neloială pe piață între întreprinderile publice și cele private ca urmare a absenței constrângerilor interne și externe privind performanța financiară a celor dintâi și respectiv managementului contrar interesului acestora.

Recomandări pentru Ministerul Energiei

- Întărirea capacității Ministerului de a dezvolta un concept operațional prin care să fie promovată o cultură organizațională bazată pe valori și principii de integritate și implementarea și promovarea în interiorul acestuia unor politici și instrumente care să contribuie la creșterea transparenței, eticii și conformității.
- Îmbunătățirea capacității administrative a Ministerului Energiei de a propune și reglementa un model de integritate, conformitate și transparență la nivelul companiilor aflate în portofoliul său.
- Respectarea a independenței consiliilor de administrație și managementului întreprinderilor publice.
- Elaborarea și publicarea a unor politici de remunerare a membrilor Consiliului de Administrație și a managementului, în acord cu performanța financiară a întreprinderilor publice.
- Limitarea numărului de mandate (consecutive sau neconsecutive) pe care un membru al Consiliului de Administrație sau un reprezentant al statului le poate deține în Adunarea Generală a Acționarilor.

Recomandări pentru companiile aflate sub autoritatea Ministerului Energiei

- Adaptarea standardelor internaționale de conformitate și accesibilizarea lor la toate nivelurile de decizie, nu numai pentru top management, dar și pentru structurile responsabile de conformitate din întreprinderile aflate sub autoritatea Ministerului Energiei.
- Desfășurarea activității întreprinderilor de stat în limitele prevederilor unui sistem funcțional și personalizat de management al eticii și conformității.
- Implementarea liniilor de avertizare de interes public la nivelul întreprinderilor aflate în subordinea Ministerului Energiei.
- Asigurarea unei componente a consiliului de administrație care să permită obiectivitatea și imparțialitatea deciziilor luate de către acesta.
- Supunerea întreprinderilor publice condițiilor competitive în ceea ce privește accesul la programe de finanțare și relațiile de afaceri cu alte instituții de stat.
- Elaborarea unor criterii diversificate și bine definite pentru angajarea membrilor non-executivi ai consiliului de administrație
- Introducerea obligației legale ca pentru orice remunerație acordată unui membru al Consiliului de Administrație care depășește 15% media remunerațiilor, respectiv bonusurilor permise de ceilalți membri, să fie justificată în scris și să necesite un aviz obținut în prealabil din partea Responsabilului de Etică și Conformitate.
- Separarea absolută între președintele Consiliului de Administrație și directorul general prin amendarea legii în sensul în care primul „nu poate ocupa” în același timp și funcția de director general.
- Transparentizarea criteriilor de bonusare a managerilor și plafonarea acestora la un nivel competitiv cu bonusările din sistemul privat și, în același timp, dependent de performanța financiară a întreprinderii publice.
- Asigurarea obiectivității în auditarea anuală a activității consiliului de administrație prin apelarea la un auditor extern independent, care să respecte standardele internaționale în domeniu, și care să fie selectat în mod public.
- Creșterea transparenței raportărilor anuale cu privire la activitatea întreprinderilor publice.
- Adoptarea de către întreprinderile publice a abordării de tip *comply or explain* recomandată de către Comisia Europeană.
- Efectuarea de către întreprinderile publice a activității de *due diligence* înaintea intrării într-o relație de afaceri cu o altă întreprindere
- Condiționarea intrării întreprinderilor publice într-o relație de afaceri cu o altă întreprindere de aderarea celei din urmă la un set de principii de etică și conformitate similare și compatibile cu cele înscrise în codul de etică și conformitate al întreprinderii publice cu care urmează să colaboreze (acest angajament de aderare la politicile de management al eticii și conformității trebuie să se regăsească în toate etapele din procesul de producție-distribuție).

-
- Implicarea acționarilor minoritari în deciziile fundamentale ale întreprinderilor private, cum ar fi alegerea consiliului administrativ.
 - Transparentizarea activităților fiduciare ale întreprinderilor publice, inclusiv a strategiei de investiții, a riscurilor și potențialelor beneficii ale acestora etc.
 - Raportarea periodică a tuturor sponsorizărilor efectuate de către întreprinderile de stat într-un mod transparent.
 - Dezvoltarea unei politici de comunicare sistematică și consultare cu toți acționarii și *stakeholderii* întreprinderilor publice.
 - Elaborarea unei politici de transparentizare a votului în cadrul Consiliului de Administrație.
 - Elaborarea de către Consiliul de Administrație a unei politici coerente de management al riscului.
 - Elaborarea de către întreprinderile publice mari a unui raport anual cu privire la relația cu acționarii și *stakeholderii*.
 - Adoptarea de către întreprinderile publice a unor politici de egalitate de șanse, care să permită accesul echitabil la pozițiile de conducere ale instituției.
 - Organizarea periodică de traininguri pe teme de etică și conformitate pentru managementul și personalul întreprinderilor publice, cu urmărirea eficacității programelor de training la nivelul comportamentului celor vizați.
 - Realizarea unor campanii interne de informare, conștientizare și dezvoltare a unei culturi a integrității în rândul tuturor eșaloanelor de angajați din întreprinderile publice.

Măsurile și ariile de intervenție pentru Ministerul Energiei și companiile aflate sub autoritatea acestuia în care Transparency International România deține competență și își poate aduce aportul

Arii de intervenție pentru Ministerul Energiei

Transparency International România vine în întâmpinarea nevoilor Ministerului Energiei printr-o serie de măsuri care vizează îmbunătățirea capacității administrative a acestuia de a reglementa un model de integritate, după cum urmează:

1. Demararea unei analize a proceselor organizaționale din perspectivă etică, de conformitate și transparență, atât la nivelul ministerului, cât și la nivelul companiilor aflate sub autoritatea sa.
2. Elaborarea unui standard de integritate fundamentat pe analiza contextului existent la nivelul aparatului central al ministerului împreună cu politici și instrumente pentru creșterea sau consolidarea transparenței, eticii și conformității care să contribuie la buna administrare în sensul economicității, eficacității și eficienței.

3. Elaborarea și diseminarea unor ghiduri, direcții de specialitate și a unei platforme de resurse de etică, conformitate, transparență pentru uz intern, dar și pentru companiile aflate sub autoritatea ministerului.
4. Extinderea și adaptarea standardului de integritate la nivelul companiilor aflate sub autoritatea ministerului.
5. Implementarea unor programe de formare profesională continuă a personalului din cadrul aparatului central, precum și din unitățile care funcționează sub autoritatea Ministerului Energiei în domeniul integrității publice și transparenței.
6. Implementarea Pactelor de Integritate* în procesul achizițiilor publice derulate la nivelul ministerului în calitate de autoritate contractantă, ca soluție pentru: reducerea riscurilor de neconformitate și corupție; creșterea sau consolidarea încrederii publice în sistemul public de achiziții și licitații publice; îmbunătățirea mediului investițional și de afaceri și sporirea transparenței. Pe această arie, Transparency International România deține expertiză, a nivel național, pactele de integritate fiind un instrument de prevenire a corupției în achizițiile publice dezvoltat în interiorul mișcării globale Transparency International și în prezent, sprijinite în implementare de către Comisia Europeană prin DG Regio.

Arii de intervenție propuse pentru companiile aflate sub autoritatea Ministerului Energiei

Concomitent, Transparency International România, prin know-how-ul intern, al mișcării Transparency International și pe baza standardelor internaționale listate anterior, poate sprijini implementarea în companiile aflate sub autoritatea Ministerului Energiei, o serie de măsuri menite să sporească nivelul de integritate și transparență și să închidă vulnerabilitățile în zona conformității și a eticii, care le-ar putea afecta eficiența și competitivitatea:

1. Introducerea în conformitate cu standardul de integritate al ministerului a departamentelor și sistemelor de management al eticii și conformității.

Departamentele de Etică și Conformitate trebuie să fie coordonate de Responsabili de Etică și Conformitate cu experiență în domeniu, care trebuie să fie independenți față de management și autoritatea publică tutelară.

Departamentele de Etică și Conformitate vor fi formate din cel puțin un Responsabil de Etică și Conformitate și va varia în funcție de numărul de angajați ai întreprinderii publice pe baza raportului 1-1000, adică cel puțin un Responsabil de Etică și Conformitate la fiecare o mie de angajați. Ministerul Energiei și Consiliile de Administrație au obligația de a respecta independența Responsabililor de Etică și Conformitate.

2. Introducerea în întreprinderile aflate sub autoritatea Ministerului Energiei a codurilor de etică și conduită profesională, valabile pentru toți angajații (inclusiv management) și disponibile pe pagina de internet a întreprinderii publice. Aferent codului de etică și conduită, Transparency International România poate sprijini introducerea unei proceduri privind evaluarea eficacității și revizuirea anuală a codului printr-un proces de consultare *multi-stakeholder*. Codul de etică și conduită profesională este parte integrantă din contractele încheiate de întreprinderea publică cu proprii angajați, manageri, colaboratori.

3. Dezvoltarea unor politici interne specifice și clare privind conflictul de interese aplicabile la nivelul membrilor Consiliilor de Administrație, top și *middle managementului*, consilierilor economici și financiari, auditorilor interni și experților financiar-contabili, și la nivelul angajaților, precum și a unui sistem de sesizare și rezolvare a conflictelor de interese. În acest sens, Transparency International România poate pune la dispoziția companiilor aflate sub autoritatea Ministerului Energiei o serie de cunoștințe și resurse care să permită elaborarea de către Consiliul de Administrație a unui raport anual privind conflictele de interese și transmiterea acestuia către Ministerul Energiei și către toți acționarii până la o anumită dată la începutul fiecărui exercițiu financiar.

4. Dezvoltarea cu sprijinul Transparency International România a unei set de politici interne însoțite de anexe operaționale în mai multe arii de lucru pentru a închide principalele vulnerabilități identificate. Fără a fi o listă exhaustivă, printre acestea se numără politici dedicate de :

- Interzicere a oricăror forme de corupție și regimul cadourilor și atențiilor pe care le pot primi sau acorda angajații, membrii managementului și colaboratorii întreprinderii publice, cu precizarea clară a ceea ce constituie faptă de corupție (mită). Se vor urmări atât aspectele care țin de legătura dintre mediul de afaceri și instituțiile publice, cât și pe cea în interiorul mediului de afaceri, între întreprinderile publice și alte societăți comerciale.
- transparență și respectarea confidențialității datelor;
- egalitate de șanse, nediscriminare și prevenirea hărțuirii la locul de muncă, care să menționeze explicit promovarea unui acces echitabil la pozițiile de conducere ale organizației;
- managementul riscurilor, care să cuprindă toate tipurile de riscuri, operaționale, financiare, privind capitalul uman, reputaționale etc.;
- dialogul social, care privește implicarea tuturor stakeholderilor întreprinderii publice în decizii care țin de impactul activităților acestora asupra lor

5. Implementarea liniilor de avertizare de interes public la nivelul tuturor întreprinderilor de sub autoritatea Ministerului Energiei însoțite de o politică și proceduri clare și comprehensive prin care să fie instituite măsurile de protecție ale avertizorului de interes public. Pentru a asigura eficiența și confidențialitatea, precum și pentru a crește încrederea angajaților în utilizarea acestui mecanism, Transparency International România are resursele și capacitatea de a sprijini, pe de-o parte, *set up-ul* mecanismului de avertizare de integritate, pe de altă parte, de a gestiona direct acest sistem în regim externalizat, ca operator independent.. În situația implementării interne a mecanismului, acesta poate fi gestionat prin Departamentul de Etică și Conformitate, care are sarcina de a prelua, analiza, prelucra, consulta, ține legătura cu avertizorii și transmite avertizarea către audit sau alte structuri de specialitate care îndeplinesc funcția de investigare și control. În această situație, Transparency International România poate oferi formare și consultanță pentru operaționalizarea exclusiv internă a mecanismului.

6. Introducerea în toate întreprinderile aflate în subordinea Ministerului Energiei, pe baza principiilor de bună guvernare, a un cod de etică și conduită profesională pentru furnizori și terți care să condiționeze obținerea contractelor de acceptarea conținutului codului și care, care să fie anexă la contractele semnate între aceștia. Nerespectarea codului de etică și conduită profesională pentru furnizori și terți atrage după sine denunțarea contractului și posibilitatea întreprinderii publice de a urmări daune interese la Curtea de Arbitraj sau în instanțele din România.

7. Semnarea de către întreprinderile publice aflate în subordinea Ministerului Energiei a unor pacte de integritate* în calitate de ofertant cu Autoritatea Contractantă în momentul participării la proceduri de achiziții publice și cu ofertanții în calitate de Autoritate Contractantă când lansează achiziții publice.

8. Dezvoltarea de către întreprinderile publice aflate în subordinea Ministerului Energiei a unei strategii integrate privind responsabilitatea socială a organizației, în conformitate cu indicatorii din standardul Global Reporting și să raporteze anual activitățile privind responsabilitatea socială.

9. Introducerea în întreprinderile publice aflate în subordinea Ministerului Energiei unui audit intern anual de etică și conformitate, care poate fi externalizat sau implementat intern de Responsabilii de Etică și Conformitate cu sprijin din partea managementului organizației, departamentului de resurse umane, departamentului de audit intern și orice alt departament relevant. Raportul anual de audit de etică și conformitate trebuie publicat. Auditul intern de etică și conformitate va verifica modul cum este implementat sistemul de etică și conformitate și va cuprinde o analiză privind încălcările standardelor interne de etică și conformitate, dar și bunele practici. Nu în ultimul rând, Transparency International România poate sprijini întreprinderile publice aflate în subordinea Ministerului Energiei, fie prin derularea externalizată a auditului instituțional cu privire la managementul eticii și conformității, fie prin formare și consultanță în implementarea internă, independentă a acestuia la nivelul companiei.

Condiții pentru succesul platformei pentru transparentizarea companiilor aflate sub autoritatea Ministerului Energiei

- Asigurarea continuității acestui demers printr-un demers operațional precum un proiect finanțat prin Programul Operațional Capacitate Administrativă.
- Delimitarea sarcinilor și contribuțiilor membrilor platformei pentru transparentizarea companiilor aflate sub autoritatea Ministerului Energiei astfel încât fiecare membru să își asume și să sprijine ministerul în implementarea unei arii de intervenție fără a exista suprapuneri de sarcini. Această abordare nu exclude însă colaborarea între membrii platformei și feedbackul multidirecțional din partea acestora pe ariile de intervenție.
- Transparency International România își asumă în integralitate măsurile prezentate anterior și își manifestă toată disponibilitatea de a sprijini Ministerul Energiei pentru implementarea oricăreia dintre aceste arii, precum și deschiderea față de orice formă de feedback constructiv preliminar sau pe parcursul punerii în aplicare a acestui demers..
- Promovarea modelului de bună practică pentru extinderea și la nivelul altor ministere și autorități publice care au sub autoritate companii.

* Pactele de integritate reprezintă un instrument de prevenire a corupției în achizițiile publice. Pe scurt, ele sunt acord între autoritatea contractantă și ofertanții care iau parte la licitație, prin care se angajează să se abțină de la practici corupte Pentru a garanta responsabilitatea, răspunderea și integritatea, pactele includ de asemenea un sistem de monitorizare întreprins de regulă de organizații ale societății civile . Începând cu 2016, TI-Romania implementează proiectul „Pactele de Integritate – Mecanisme de control civil pentru salvagardarea fondurilor europene”, finanțat de DG Regio. Pentru detalii: https://www.transparency.org.ro/proiecte/proiecte_in_desfasurare/proiect_21/index.html;

<https://www.transparency.org.ro/stiri/newsletter/TIRONewsletter201509/index.html#>

** Principalele standarde și principii internaționale utilizate în redactarea acestui material: Green Paper-ul Comisiei Europene cu privire la Carul UE pentru guvernare corporativă; Recomandările OECD cu privire la guvernarea corporativă a companiilor cu capital de stat; Ghidul Transparency International „Principii de afaceri pentru combaterea mitei”; UN Global Compact; UK Bribery Act; Standardele de conformitate ale International Compliance Association. Principiile EITI. Elaborarea prezentului material s-a bazat pe know-how-ul Transparency International, Transparency International România precum și ca urmare a proiectului „Împreună pentru integritate, responsabilitate socială și dezvoltare”, dezvoltat de Transparency International România, cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013. Pentru detalii: <http://www.businessintegrity.ro/>

*** Acest material este public și include punctele de vedere și recomandările comunicate către Ministerul Energiei în perioada august 2015 – iulie 2016. Asemenea modelul de lucru al Open Government Partnership, Transparency International Romania își asumă atât conținutul, cât și implementarea măsurilor și recomandărilor propuse. Din acest motiv, utilizarea materialului este liber permisă cu condiția ca acesta să fie însoțite de mențiunea că liniile directe prezentate au fost recomandate sau implementate cu sprijinul Transparency International Romania.

Transparency International România

Nicolae Bălcescu 21, 010044

București România

telefon +4 031 6606 000

fax +4 031 6606 006

office@transparency.org.ro

www.transparency.org.ro